בית אהרן — משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וא"ו מוסיף על ענין ראשון. מה כתיב מקודם ושפטו את העם בכל עת. כתיב ואל יבא בכל עת אל הקודש. והנה שמעתי מא"א זצוק"ל בכל עת יהיה בגדיך לבנים. שתעשה בכל עת הבגדים שלך לבנים. והפי' יכול להיות כך כי הלא יש כ"ח עתים ויש בהעתים כמה בחי' וכמה גוונים ומחוייב האדם לראות לעשות רק טוב בכדי לתקן לכל העתים ויהיו כל העתים לבנים היינו להטות הכל כלפי חסד להימין. וזהו הפי' ג"כ כאן ושפטו את העם זה ידוע שמשפט נקרא רחמים שהוא המכריע וצריך לראות להכריע הכל להימין וזהו בכל עת. שיוכרעו כל הכ"ח עתים להימין ולהשפיע טובו וחסדו לזה העולם. וכמו כן כתיב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית היינו שהשווה הכל והכריע להימין כי יעקב הוא מדה"ר. ואמר אח"כ והיה כל הדבר הגדול יביאון אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם. כידוע שיש מוחין דגדלות ומוחין דקטנות. ולזה אומר הכתוב כל הדבר הגדול. היינו מוחין דגדלות יתקן משה בעצמו ויתייחד הכל. וכל הדבר הקטן היינו שהם עדיין במוחין דקטנות. ישפטו הם. מחוייבים הם לתקן הכל להטות להימין ואח"כ יבא הכל אל משה. ולזה כתיב כאן ואלה. וא"ו מוסיף על ענין ראשון היינו כמ"ש בפרשה הקודמ' שיראה להוסיף ולתקן הכל ע"י בחי' משפט המכריע ולהטות הכל להימין:

איתא במדרש. ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וא"ו מוסיף על ענין ראשון. מה כתיב למעלה שם שם לו חק ומשפט. אף כאן ואלה המשפטים. ועוד איתא שם. כ"מ שנאמר אלה פסל את הראשוני' שנאמר אלה תולדות השמים והארץ. ועוד איתא שם מפני מה כל תולדות שבמקרא חסר רק שנים מלא. אלה תולדות השמים. ואלה תולדות פרץ. מפני כשברא הקב"ה את העולם לא היה שולט שום דבר רע בעולם ומשחטאו נחסר העולם. וכשנולד פרץ כתיב ג"כ מלא מפני משיח שנולד ממנו עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי זה ידוע שמשפט נקרא תחלת דין וגם בירורי הטענות נקרא ג"כ משפט. ומה ענין הל' ברורים שמברר הכל ומפריד הטוב מן הרע ומברר מהטענות הטוב. ויכול להיות שזהו הפירוש כאן שאמר הקב"ה למשה. ואלה המשפטים היינו הברורים. אשר תשים לפניהם. כידוע שברא הקב"ה את העולם בתכלית השלימות ואח"כ נפלו בעומק הקליפות עד שהלביש הקב"ה את אורו הגדול וצמצם את אורו בתוך לבושים ונקראים כלים עד שצמצם את אורו לזה העולם. והעיקר הוא ע"י צמצום אורו ית' יוכל כל אדם להשיג מעט אורו יתברך וידבק עצמו למעלה ועי"ז יוכל לברר הטוב מהרע ויתעלו כל העולמות למעלה. והעיקר הוא שיברר כל אחד הברורים בעצמו שיראה שיהיה העשיה שלו ברור וזך בלי שום פסולת וכמו כן כל דבר. הדיבור והמחשבה יהיה הכל ברור וצלול וצרוף בלתי לי"י לבדו בלי שום עירוב כלל. ואז יעזור לו השי"ת שילך תמיד מעלה מעלה ויעלה בידו לברר כל דבר שצריך לברר מזה העולם ויקשור הכל לרצונו הפשוט. וזה חיוב על כל איש ישראל כל אחד יראה לקשר הכל להקב"ה ע"י מחשבה ודיבור ומעשה שלו. וזהו שאומר המדרש. וא"ו מוסיף על ענין ראשון. שנאמר למעלה שם שם לו חוק ומשפט. הוא ג"כ עפ"י הדיבורים שדברנו: ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. היינו כשראו שלא היה להם שום חיות והתורה לא קבלו עדיין. מיד ויורהו י"י עץ. היינו שהראה להם עץ החיים שישיגו חיות הקודש. וכמש"כ אצל אברהם והשענו תחת העץ. כידוע שהכניס כל הבאים אליו תחת כנפי השכינה וקירב אותם לעץ חיים. כמו כן כתיב כאן ויורהו י"י עץ. וישלך אל המים וימתקו המים. שהמתיק הכל והורה להם דרך התשובה כי מים נקרא תשובה כמ"ש שפכי כמים לבך. וקישר אותם לחי החיים. ואחר שקירב אותם כל כך והשיגו חיות הקודש אז שם שם לו חוק ומשפט היינו כמו שדברנו שמסר להם כל דבר שיבררו ויצרפו מזה העולם. ושם נסהו שהגביהו הכל למעלה. כי באמת כל דבר שנמצא בזה העולם סוף כל סוף מחוייב להתברר ולהתצרף ולהתלבן עד שיבוטל הרע לגמרי וישאר רק טוב ויהיה העולם בשלימות הגמור והכל הוא ע"י עשיות ודבורים של ישראל. וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. הברורים שמחוייבים לעשות בזה העולם להעלותם:

כי תקנה עבד עברי. האור החיים הקדוש מדבר מזה הרבה ואנו אומרים לפי דרכינו ג"כ קרוב לזה. היינו איך יכול לעשות הברורים מכל דבר. לזה אומר. כי תקנה עבד עברי. היינו שתרצה לקנות לך את העבדות הנ"ל ולברר הכל ולקשר הכל להקב"ה:

שש שנים יעבוד. וזה הולך ג"כ על ימי השבוע. היינו כל הששה ימים מחוייב האיש לעבוד ולעשות מלאכה. כמ"ש ששת ימים תעשה מלאכה. כי זהו עיקר המלאכה לברר הטוב מהרע ע"י המלאכה. ונראה כמה יגיעות יגע האדם עד שיהיה לו לחם תחלה חרישה וזריעה וקצירה. ואח"כ דישה בכדי להסיר הקש והמוץ מהגרעין אשר זהו הכל מחמת שהקליפה קדמה לפרי ומחוייב להסיר את כל הנ"ל רק לבחור הגרעין. ולטחון ולאפות ולהסיר הסובין והכל נעשה מעת שנתבלבל העולם ונתערב הרע בטוב. כי מתחלה היה רצונו הפשוט שיהיה טעם עצו ופריו שוה ואולם אחר שנתהותה מה שנהוה וטעמו מעץ הדעת נתערב הכל ומוכרח הדבר להיות כמו שהוא עכשיו ומחוייבים אנחנו עם ב"י לברר הכל ע"י המלאכה שלנו. וז"ש שש שנים יעבוד ובשביעית היינו יום השבת יצא לחפשי חנם. כידוע שצריך להכין הכל מע"ש. ובשבת אין שום בירורים כי הוא מעין עוה"ב. וז"ש בחריש ובקציר תשבות. כי בשבת אין נצרך לשום דבר ונקרא עולם החירות. וז"ש

ובשביעית יצא לחפשי חנם: ועוד הולך זה על שבעת אלפים שנה של העולם. כידוע שהעולם הוא ששת אלפים שנה ואלף השביעי צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וזהו שש שנים יעבוד וכו'. כללו של דבר כעת תלוי הכל בנו. שנראה לברר הכל ולקשר כל העולם לרצונו הפשוט ובזה נקרב ביאת משיחנו. זכה. היינו כשהאדם מזדכך ומזכך את העולם ומבטל את כל הקליפות אז אחישנה. ואי"ה בביאת משיחנו והעולם יהיה על מכונו אז לא יוצרך לשום דבר. ולכך איתא בגמרא עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת:

אם בגפו יבא בגפו יצא. זה ידוע שבגפו הוא ל' כנפים. היינו כשעולה למעלה ע"י כנפים שלו ומה הם הכנפים יראה ואהבה. כשיש לו יראת הרוממות ואהבת הרוממות. אז בגפו יצא. באותן הכנפים יצא מכל דבר שצריך לצאת ויתעלה הכל למעלה:

ולזה מביא המדרש ע"ז. תולדות השמים והארץ ותולדות פרץ מלא. כי זה ידוע אשר תחילת הבריאה היה רק על השלימות הגמור. וסוף מעשה במחשבה תחלה. וכפי דאיתא ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זה רוחו של מלך המשיח. וכתיב ורוח נכון חדש בקרבי. היינו הרוח שהיה נכון מקודם בריאת העולם. וזהו עיקר רצונו הפשוט בבריאת עולמו שיתפשט קדושתו בזה העולם בלי שום עיכוב כלל. אמנם אחר שקלקלו הוכרח הדבר להיות הכל ע"י ברורים. כי נפלה הקדושה בתוך עמקי הקליפות. לכן מחוייבים אנחנו לברר הכל ויתעלה קדושתו מהם. מוכרח הדבר לברר הכל במעט מעט להוציא את הקדושה משם. ולזה כשנולד פרץ. וכפי דאיתא שהקב"ה יושב ובורא אורו של מלך המשיח והתחיל ממנו להתנוצץ משיח צדקנו. לזה כתיב בו תולדות מלא. ולזה נקרא שמו פרץ. כדאמרינן בגמרא שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך:

ונוכל לומר. שלזה אומר המדרש. ואלה המשפטים. זש"ה מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל. כי זה ידוע שיעקב נקרא בחי' קטנה. וישראל נקרא בחינה גדולה. לזה אומר הכתוב. מגי"ד לשון המתקה והמשכה. היינו לפשוטי עם כנסת ישראל מוכרח הקב"ה בעצמו להמתיק להם כל דבר. חוקיו ומשפטיו לישראל. היינו לבחי' הנקרא ישראל מסר להם הקב"ה החוקים ומשפטים שהם בעצמם יעשו כל דבר ויבררו להם בעצמם העשיה והדיבור והמחשבה שלהם ויבררו כל דבר כפי הנ"ל:

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וכו'. איתא על זה במדרש. כל הבריות לווין זה מזה. השמש מן האור. והאור מן השמש. היום מן הלילה והלילה מן היום. הלבנה מן הכוכבים והכוכבים מן הלבנה וכו'. ע"ש במדרש:

ונוכל לומר. כי עיקר הבריאה היתה בענין משפיע ומקבל. כל העולמות וכל הברואים מקבלים ממה שלמעלה מהם ומשפיעים למה שלמטה מהם וכל תשוקתם ובקשתם הוא שיוכלו לקבל ההשפעה מלמעלה ולהשפיע למטה. (חסר הסיום):

אם כסף תלוה וגו'. כס"ף הוא ל' תשוקה וחמדה מל' נכספה וגם כלתה וגו'. תלו"ה ל' חיבור. מל' לויה. והפי' הוא כך. אם תרצה לחבר ולהכניס בעמי את התשוקה לעבודת השי"ת. את העני עמך. צריך לזכור את העניות והשפלות אשר עמך. וד"ל:

ויאמרו כל אשר דיבר י"י נעשה ונשמע. איתא במדרש. כתיב כתפוח בעצי היער. מה התפוח עצו קודם לעליו כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע וכו' עכ"ל המדרש:

הנה זה ברור. אשר שורש כל הדברים היא האמונה. והאמונה היא עיקר הפרי. וצריך להיות האמונה מקודם ואח"כ לשמוע וללמוד. כמ"ש בטח בי"י ועשה טוב שכן ארץ ורע"ה אמונה. ורע"ה מלשון ריעות וחיבור שיהיה תמיד מקושר עם האמונה כך כפי שהוא בפשיטות. ויסוד כל דבר הוא האמונה. וכמו כשאדם בונה איזה בנין. אם היסוד הוא חזק יכול להוסיף על הבנין כמה שירצה. כך הוא ג"כ בעבודת השי"ת צריך להיות תחלה חזק ביסוד האמונה. ואח"כ יכול להוסיף עליו תורה ותפלה זו עבודה. ומצות. ולהחזיק בעבודתו ית"ש וכמו שהעלה הוא שומר לפרי כך השמיעה הוא שומר להאמונה וכשהוא חזק בהאמונה טוב אח"כ לשמוע בכל פעם ולהוסיף ולהבין ולעסוק בשכלו. אבל מקודם צריך להיות חזק באמונה:

והנה כתיב אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנ"ה. היינו אפילו כשהאדם במדריגה גדולה וגבוה בחי' אתי אעפ"כ תשורי מראש אמנה. ראשית היא האמונה. וע"ז אמרנו כבר אתי מלבנון כלה א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת כסדרן. ת"שורי מ"ראש א"מנה ר"ת אמ"ת למפרע. להודיע ולהראות הכל שהעיקר היא האמונה. וכמו כן כתיב אצל אברהם והאמין בי"י וכו'. ולכן כתיב להגיד בבוקר חסדך. היינו כשהקב"ה משפיע חסדים להאדם ומאיר לו כבוקר צריך להגיד ולהודות להקב"ה עבור החסדים שלו. ואמונתך בלילות. היינו אפי' כשהאדם הוא בבחי' לילה ואין אור לו צריך ג"כ להודות ולהאמין בי"י באמונה. וע"י האמונה שיאמין בהקב"ה ישפיע לו חסדים טובים:

וזהו פי' המדרש. מה התפוח הזה פריו קודם לעליו היינו הפרי קודם להשומר. כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע. היינו שהקדימו מקודם האמונה שהוא עיקר הפרי כמו שדברנו ואח"כ ונשמע. וד"ל: